

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

وضعیت ایران در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت سال ۲۰۱۹

امتیاز ایران در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۹ معادل ۴,۵۷۸ تعیین شده و رتبه آن در بین ۱۲۹ کشور جهان ۱۰۳ است که از حیث امتیاز، ۰,۱۷۱ واحد و از حیث رتبه، ۱۲ رتبه، نسبت به سال ۲۰۱۸، تضعیف شده است. شایان ذکر است رتبه ایران در میان ۱۵ کشور مورد بررسی در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، ۱۲ می‌باشد. ایران در زیرشاخص ثبت دارایی‌ها، بالاترین امتیاز (۸,۹) را نسبت به سایر زیرشاخص‌ها به خود اختصاص داده و کمترین امتیاز (۳,۰۵) را در زیرشاخص سهولت دسترسی به وام داشته است.

تهیه شده توسط مسارجی نژاد

آبان ماه ۱۳۹۸

مقدمه

از سال ۲۰۰۷، اتحادیه حقوق مالکیت^۱ با ریاست هرناندو دو سوتو^۲ گزارش‌های سالانه شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت (IPRI) را تدوین و منتشر می‌کند. شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت به عنوانی ابزاری در جهت سنجش حقوق مالکیت در سرتاسر جهان معرفی و تعیین شده است. شایان ذکر است این شاخص تنها شاخصی در جهان است که به اندازه‌گیری توام وضعیت حقوق مالکیت فکری و فیزیکی به همراه ارزیابی محیط سیاسی و حقوقی می‌پردازد. محققان نشان داده‌اند که رعایت حقوق مالکیت، منجر به رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی شده، نوآوری و بهره‌وری را ارتقا می‌بخشد و مؤثرترین سازوکار برای تضمین حقوق شهروندی و آزادی‌های مدنی است، به طوری که پاییز^۳ شهروند را تحت عنوان "حاکم مشترک" تعریف کرده است. در جوامع دموکراتیک و آزاد مدرن، حاکمیت نه تنها به دولت-ملت بلکه به عنوان یکی از ویژگی‌های شهروندی هم نسبت داده می‌شود.

محاسبه امتیازات و رتبه‌بندی‌های شاخص حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۹ براساس داده‌های بدست آمده از منابع رسمی است که توسط سازمان‌های بین‌المللی در دسترس عموم قرار گرفته که در این میان، می‌توان به گزارش حکمرانی بانک جهانی، گزارش رقابت‌پذیری مجمع جهانی اقتصاد، گزارش سهولت انجام کسب و کار بانک جهانی و گزارش حمایت جهانی از حق اختراع (پتنت) اشاره کرد. در شاخص حقوق مالکیت سال ۲۰۱۹ به دلیل دسترسی به به‌روزترین داده‌ها، از داده‌های دوره ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۹ استفاده گردیده که از منابع مختلفی گردآوری شده‌اند. به همین دلیل داده‌ها در سبک و مقیاس‌های مختلفی ارائه می‌شوند. با توجه به اینکه بیشتر موارد ذکر شده در گزارش دارای یک سال تاخیر هستند، از فرمول‌هایی جهت تغییر مقیاس استفاده می‌گردد تا قابلیت مقایسه بین همه کشورها فراهم گردد. امتیازات مربوط به شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در مقیاس بین صفر تا ده سنجش و تعیین می‌شوند؛ به طوری که ۱۰ به معنی بهترین عملکرد و صفر به معنی ضعیف‌ترین عملکرد برای یک سیستم حقوق مالکیت به شمار می‌رود. امتیازات مربوط به سه رکن اصلی شاخص حقوق مالکیت و زیرشاخص‌های آن‌ها نیز همانند روشی که پیش‌تر ذکر شد، محاسبه می‌شوند.

شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت بر اساس سه رکن محاسبه می‌شود که عبارتند از:

- محیط قانونی و سیاسی (LP)
- حقوق مالکیت فیزیکی (PPR)
- حقوق مالکیت فکری (IPR)

^۱ Property Rights Alliance

^۲ Instituted the Hernando de Soto

^۳ International Property Rights Index

^۴ Pipes (1999)

^۵ Legal & Political Environment

^۶ Physical Property Rights

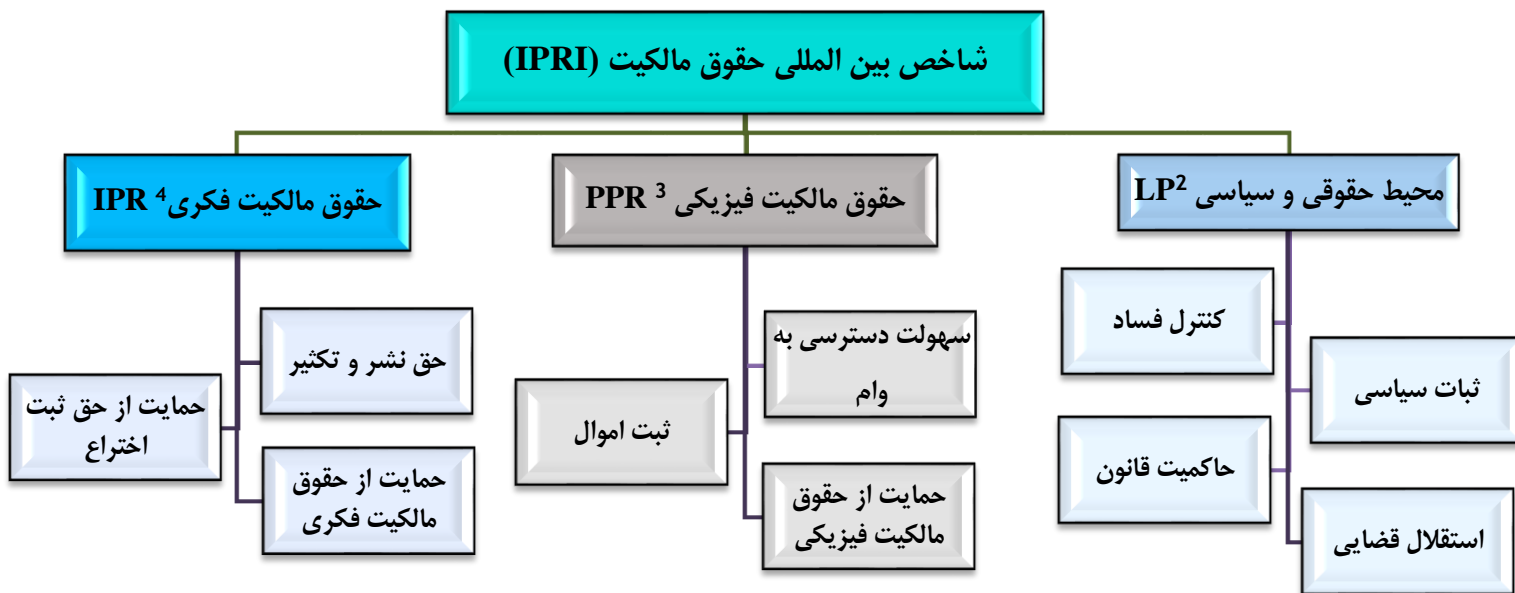
^۷ Intellectual Property Rights

رکن محیط قانونی و سیاسی، اطلاعاتی در مورد قدرت نهادهای یک کشور و احترام به قوانین در بین شهروندان ارائه می‌دهد؛ به همین دلیل این رکن نسبت به سایر ارکان، موارد گسترده‌تری را در بر می‌گیرد. رکن محیط قانونی و سیاسی همچنین تأثیر به‌سزایی در توسعه و حمایت از دو رکن دیگر شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت (حقوق مالکیت فیزیکی و فکری) دارد. رکن حقوق مالکیت فیزیکی، میزان حمایت از حقوق مالکیت فیزیکی، یکپارچه کردن معاملات مربوط به ثبت دارایی‌ها و سهولت دسترسی به وام را اندازه‌گیری می‌کند. رکن حقوق مالکیت فکری نیز به ارزیابی میزان حمایت از دارایی‌های فکری در کشورها می‌پردازد.

شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۹ برای ۱۲۹ کشور جهان، محاسبه شده است که در ادامه توضیحات بیشتری در این خصوص ارائه خواهد شد.

نمودار ۱- ساختار شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت (IPRI)

➤ نگاهی کلی به وضعیت جهان در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت ۲۰۱۹

در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت سال ۲۰۱۹، ۱۲۹ کشور مورد بررسی قرار گرفته‌اند. ۵ کشور جدید آنگولا، بولیوی، بورکینافاسو، ساحل عاج و مقدونیه نسبت به سال قبل به این فهرست، اضافه شده‌اند. در میان کشورهایی که در نسخه سال گذشته شاخص حقوق مالکیت برای آن‌ها محاسبه گردیده بود، تنها کشور ماداگاسکار در نسخه جدید گنجانده نشده است. مطابق جدول ۱، شاخص حقوق مالکیت برای ۱۲۹ کشور مورد بررسی به طور میانگین در سال ۲۰۱۹، معادل ۵,۷۲ بوده است. رکن محیط قانونی و سیاسی، ضعیف‌ترین رکن این شاخص با امتیاز ۵,۱۶ است و پس از آن به ترتیب رکن حقوق مالکیت فکری و رکن حقوق مالکیت فیزیکی با امتیاز ۵,۵۵ و ۶,۴۷ قرار گرفته‌اند. در سال ۲۰۱۹ میانگین امتیاز برای شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت و محیط قانونی و سیاسی نسبت به سال ۲۰۱۸ کاهش یافته؛ این درحالی است که امتیاز حقوق مالکیت فیزیکی و حقوق مالکیت فکری برای پنجمین سال متوالی، بهبود پیدا کرده است.

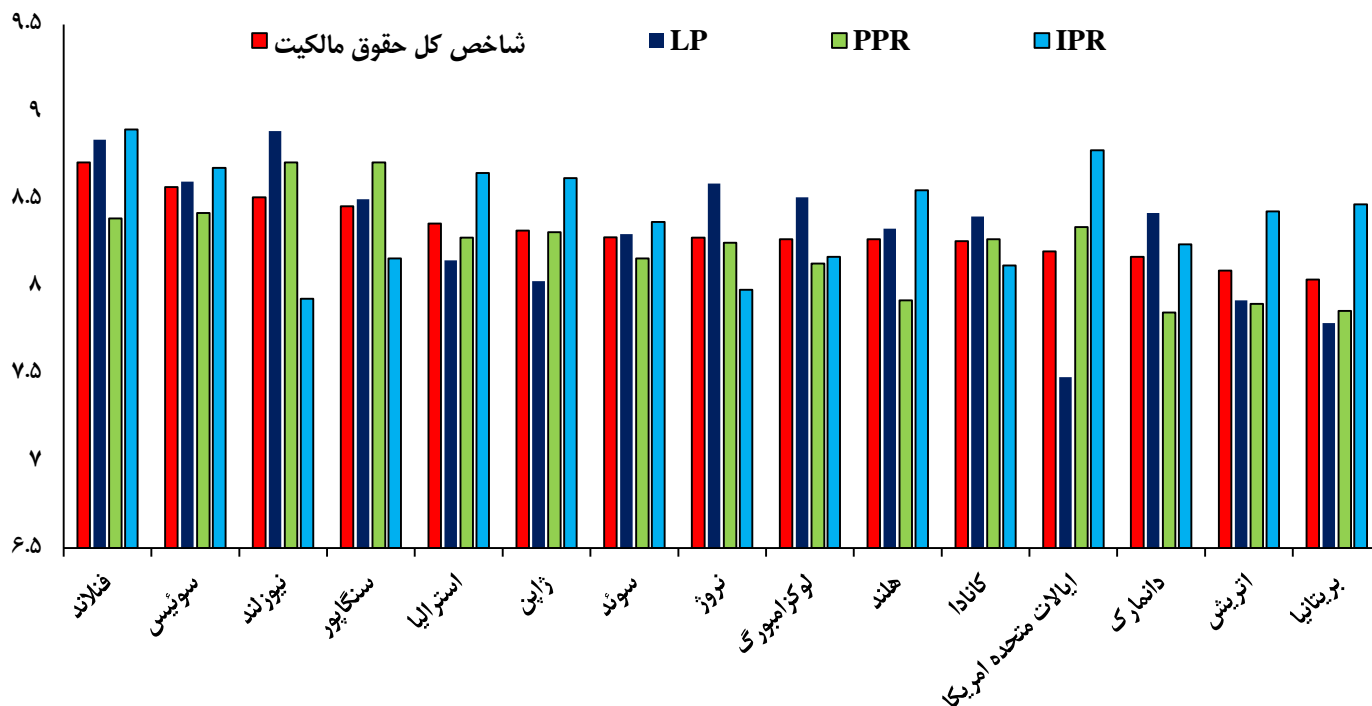
جدول ۱- میانگین امتیاز شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت و ارکان آن طی سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۱۵

شرح	شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت	محیط قانونی و سیاسی	حقوق مالکیت فیزیکی	حقوق مالکیت فکری
میانگین ۲۰۱۵	۵,۳۰	۴,۹۹	۵,۷۶	۵,۱۴
میانگین ۲۰۱۶	۵,۴۴	۵,۱۳	۵,۸۷	۵,۳۳
میانگین ۲۰۱۷	۵,۶۳	۵,۱۷	۶,۲۲	۵,۵۰
میانگین ۲۰۱۸	۵,۷۴	۵,۲۱	۶,۴۶	۵,۵۴
میانگین ۲۰۱۹	۵,۷۲	۵,۱۶	۶,۴۷	۵,۵۵

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت

با توجه به نمودار ۲، کشورهای فنلاند (۸,۷۱)، سوئیس (۸,۵۷) و نیوزلند (۸,۵۱) بهترین وضعیت را در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در میان ۱۲۹ کشور مورد بررسی در این گزارش به خود اختصاص داده‌اند. همانطور که از نمودار ۲ مشخص است، در رکن محیط قانونی و سیاسی کشورهای نیوزلند (۸,۸۹)، فنلاند (۸,۸۴) و سوئیس (۸,۶۰)، در رکن حقوق مالکیت فیزیکی، کشورهای سنگاپور (۸,۷۱۳)، نیوزلند (۸,۷۱۱) و سوئیس (۸,۴۲) و در رکن حقوق مالکیت فکری نیز کشورهای فنلاند (۸,۹۰)، آمریکا (۸,۷۸) و سوئیس (۸,۶۸) رتبه‌های اول تا سوم را در میان سایر کشورها به خود اختصاص داده‌اند.

نمودار ۲- ۱۵ کشور با بهترین عملکرد به لحاظ شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۹

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی

بررسی ۱۵ کشور برتر جهان به لحاظ شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت نشان می‌دهد بهترین عملکرد در ۹ کشور فنلاند، سوئیس، استرالیا، ژاپن، سوئد، هلند، آمریکا، اتریش و بریتانیا مربوط به رکن حقوق مالکیت فکری، در ۵ کشور نیوزلند، نروژ، لوکزامبورگ، کانادا و دانمارک مربوط به رکن محیط حقوقی و سیاسی و در کشور سنگاپور مربوط به رکن حقوق مالکیت فیزیکی بوده است (نمودار ۲).

مطابق شکل ۱، در میان ۱۵ کشور برتر جهان به لحاظ شاخص حقوق مالکیت، رتبه کشورهای سوئیس، سنگاپور، استرالیا، ژاپن، آمریکا و اتریش در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال ۲۰۱۸ ارتقا پیدا کرده؛ این در حالی است که رتبه کشورهای نیوزلند، نروژ، سوئد، هلند، کانادا، دانمارک و بریتانیا در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال قبل تضعیف شده است. شایان ذکر است رتبه کشورهای فنلاند و لوکزامبورگ در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال ۲۰۱۸ بدون تغییر بوده است.

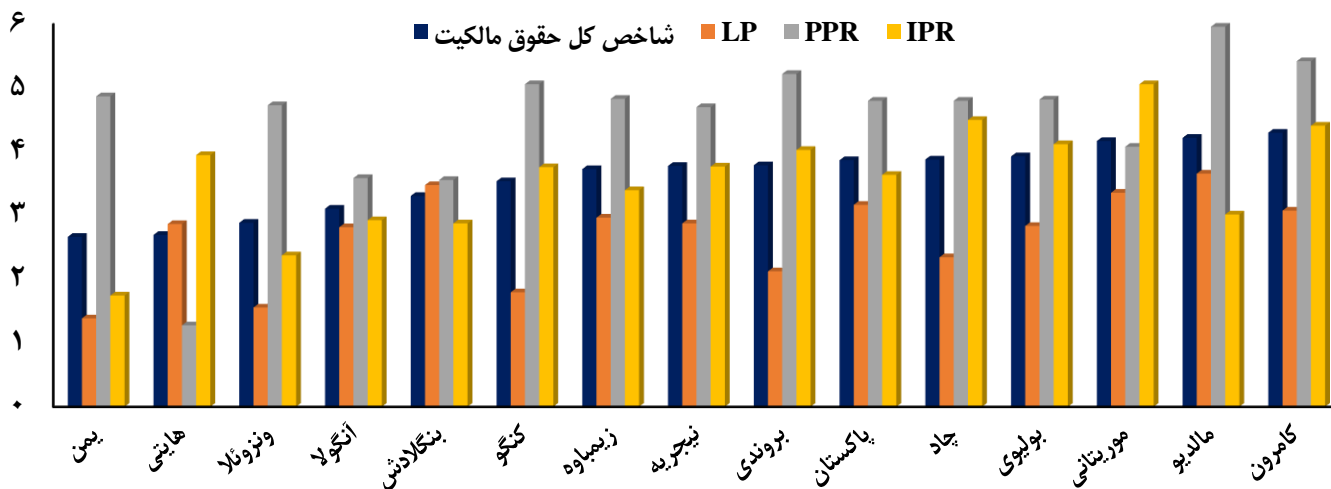
همانطور که از نمودار ۳ مشخص است، کشورهای یمن (۲,۶۷)، هایتی (۲,۷) و ونزوئلا (۲,۸۹) ضعیف‌ترین عملکرد را در میان ۱۲۹ کشور مورد بررسی در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت داشته‌اند. در میان ۱۵ کشوری که از لحاظ شاخص حقوق مالکیت ضعیف‌ترین عملکرد را داشته‌اند، ۱۳ کشور (یمن، ونزوئلا، آنگولا، بنگلادش، کنگو، زیمباوه، نیجریه، بروندي، پاکستان، چاد، بولیوی، مالدیو و کامرون) در حقوق مالکیت فیزیکی و دو کشور (هایتی و موریتانی) در حقوق مالکیت فکری نسبت به سایر ارکان بهتر عمل کرده‌اند.

شکل ۱- تغییر جایگاه کشورهای برتر جهان به لحاظ شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۹ نسبت به ۲۰۱۸

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت

نمودار ۳- ۱۵ کشور با ضعیف‌ترین عملکرد به لحاظ شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۹

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی

➤ مهم‌ترین رویدادهای جهان در شاخص حقوق مالکیت ۲۰۱۹

در سال ۲۰۱۹ پنج کشور الجزایر (۷,۱۴ درصد)، پاکستان (۶,۵۳ درصد)، عمان (۶,۲۸ درصد)، اسواتینی (۵,۶۱ درصد) و مولداوی (۵,۴۸ درصد) بیشترین افزایش نسبی و کشورهای جمهوری دموکراتیک کنگو (منفی ۵,۳۲ درصد)، رواندا (منفی ۴,۵۲ درصد)، آفریقای جنوبی (منفی ۴,۳۷ درصد) و یمن (منفی ۰,۲۲ درصد) بیشترین کاهش نسبی را در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت نسبت به سال ۲۰۱۸ داشته‌اند.

در رکن محیط قانونی و سیاسی، بالاترین افزایش‌های نسبی در اوکراین (۱۰,۶۶ درصد)، سیرالئون (۹,۷۱ درصد)، پاکستان (۹,۲۵ درصد)، مولداوی (۷,۹۳ درصد) و اسواتینی (۷,۲۶ درصد) بوده؛ در حالی که کشورهایی با بیشترین کاهش نسبی، یمن (منفی ۶,۸۵ درصد)، برزیل (منفی ۶,۲ درصد) و کاستاریکا (منفی ۶,۱۲ درصد) بوده‌اند.

در رکن حقوق مالکیت فیزیکی، بالاترین افزایش نسبی توسط مالاوی (۷,۵۴ درصد)، مصر (۶,۴۷ درصد) و اسرائیل (۶,۰۶ درصد) نشان داده شده؛ در حالی که بنگلادش (منفی ۲۷,۲۷ درصد) و نیجریه (منفی ۵,۵۸ درصد) بیشترین کاهش نسبی را دارند.

در رکن حقوق مالکیت فکری نیز بیشترین افزایش نسبی توسط الجزایر (۱۷,۹۲ درصد)، عمان (۱۳,۰۲ درصد)، اوگاندا (۱۱,۶۲ درصد) و اروگوئه (۹,۶۵ درصد) گزارش شده است. در حالی که بیشترین کاهش نسبی مربوط به یمن (منفی ۴,۴۳ درصد)، جمهوری دموکراتیک کنگو (منفی ۸,۲۶ درصد)، ونزوئلا (منفی ۸,۰۳ درصد) و زیمبابوه (منفی ۲۷,۲۱ درصد) بوده است.

➤ تحولات منطقه‌ای شاخص حقوق مالکیت سال ۲۰۱۹

شاخص حقوق مالکیت در اکثر مناطق در سال ۲۰۱۹ بهبود یافته که مهم‌ترین آن‌ها عبارت است از منطقه اروپای مرکزی و شرقی و آسیای مرکزی (افزایش ۰,۱ درصدی)، منطقه استرالیا و اقیانوسیه (افزایش ۰,۰۹ درصدی) و منطقه منا (افزایش ۰,۰۷ درصدی)؛ در حالی که این شاخص در مناطق آمریکای جنوبی و کارائیب (کاهش ۰,۱ درصدی)، آفریقا (کاهش ۰,۰۳ درصدی) و اروپای غربی (کاهش ۰,۰۲ درصدی)، تضعیف شده است.

➤ وضعیت ایران در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت ۲۰۱۹

مطابق نمودار ۴، امتیاز کلی ایران در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در سال ۲۰۱۹ معادل ۴,۵۷۸ و رتبه آن در بین ۱۲۹ کشور جهان ۱۰۳ تعیین شده که از حیث امتیاز ۰,۱۷۱ واحد کاهش و از حیث رتبه، ۱۲ رتبه، نسبت به سال ۲۰۱۸ تضعیف شده است. شایان ذکر است رتبه ایران در میان ۱۵ کشور مورد بررسی منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، نیز ۱۲ بوده است.

همانطور که از نمودار ۴ مشخص است، ایران در زیرشاخص ثبت دارایی‌ها، بالاترین امتیاز (۸,۹) را نسبت به بقیه زیرشاخصها به خود اختصاص داده و کمترین امتیاز (۳,۰۵) را در زیرشاخص سهولت دسترسی به وام داشته است. همچنین امتیاز ایران در زیرشاخص کنترل فساد (۳,۷) و حاکمیت قانون (۳,۶) نیز در مقایسه با سایر کشورها، ضعیف گزارش شده است.

نمودار ۴- امتیاز ایران در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت، ارکان و زیرشاخص‌های آن در سال ۲۰۱۹

* امتیاز بالا به منزله وضعیت بهتر در زیرشاخص مورد نظر است.

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی

همانطور که از جدول ۲ مشخص است، در رکن محیط سیاسی و قانونی، از حیث امتیاز، تمامی زیرشاخص‌های این رکن به غیر از حاکمیت قانون و از حیث رتبه کلیه زیر شاخص‌ها در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال ۲۰۱۸ تضعیف شده‌اند. در رکن حقوق مالکیت فیزیکی در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال ۲۰۱۸، از حیث امتیاز، زیرشاخص حمایت از حقوق مالکیت فیزیکی افزایش، زیرشاخص ثبت اموال کاهش و زیرشاخص دسترسی به وام بدون تغییر بوده‌اند.

از حیث رتبه نیز تنها در زیرشاخص دسترسی به وام رتبه ایران در سال ۲۰۱۹ نسبت به ۲۰۱۸ بهبود یافته و در سایر زیرشاخص‌ها تضعیف شده است. در رکن حقوق مالکیت فکری نیز از حیث امتیاز، زیرشاخص حمایت از حق ثبت اختراع بدون تغییر و زیرشاخص حمایت از حقوق مالکیت فکری در سال ۲۰۱۹ نسبت به ۲۰۱۸ تضعیف شده و از حیث رتبه هر دو زیرشاخص مذکور از وضعیت بدتری نسبت به سال ۲۰۱۸ برخوردار بوده‌اند.

جدول ۲- خلاصه وضعیت ایران در زیرشاخص های حقوق مالکیت

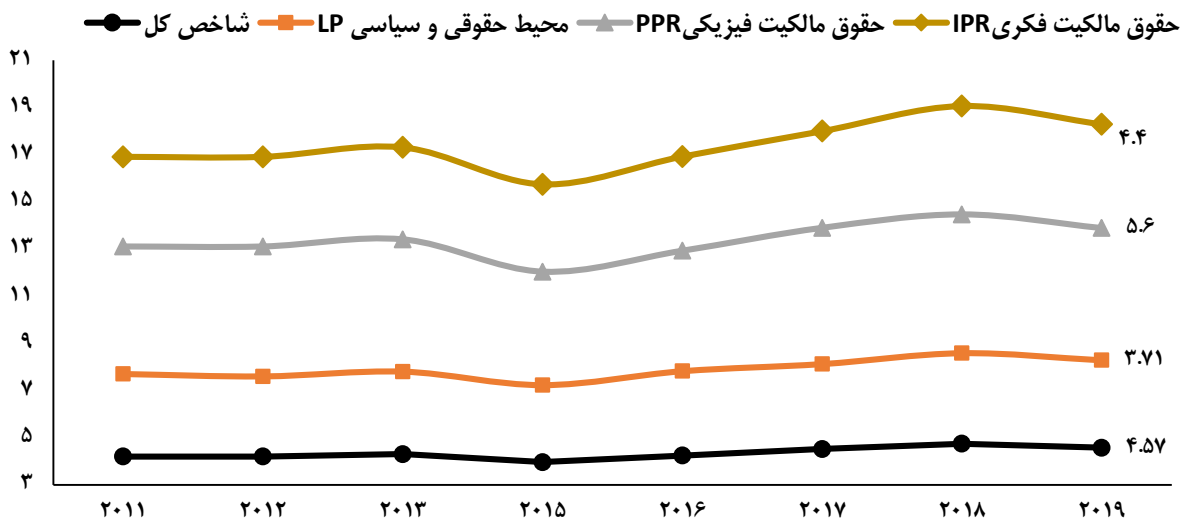
رتبه		امتیاز		شرح
۲۰۱۹	۲۰۱۸	۲۰۱۹	۲۰۱۸	
۹۹	۹۲	۳.۷۱۹	۳.۸۴۸	رکن محیط سیاسی و قانونی
۷۹	۷۳	۴.۱۴۸	۴.۳۷۹	استقلال قضایی
۱۰۵	۱۰۲	۳.۶۳۳	۳.۵۷۵	حاکمیت قانون
۱۰۷	۹۶	۳.۷۱۹	۳.۸۷۱	ثبات سیاسی
۱۰۹	۹۵	۳.۳۷۷	۳.۵۶۷	کنترل فساد
۱۰۵	۹۴	۵.۶۰۹	۵.۷۸۷	رکن حقوق مالکیت فیزیکی
۹۵	۹۲	۴.۸۰۳	۴.۷۴۴	حمایت از حقوق مالکیت فیزیکی
۷۴	۳۰	۸.۹۷۲	۹.۵۶	ثبات اموال
۱۱۳	۱۱۴	۳.۰۵۱	۳.۰۵۱	دسترسی به وام
۹۹	۸۳	۴.۴۰۸	۴.۶۱	رکن حقوق مالکیت فکری
۱۱۶	۹۸	۳.۶۸۲	۴.۰۸۸	حمایت از حقوق مالکیت فکری
۹۵	۹۱	۵.۱۳۳	۵.۱۳۳	حمایت از حق ثبت اختراع
	-	-	-	حق نشر و تکثیر

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی

بر اساس نمودار ۵، در سال ۲۰۱۹، روند صعودی امتیاز ایران در شاخص حقوق مالکیت که از سال ۲۰۱۵ آغاز شده بود، متوقف گردیده و با کاهش ۰,۱۷۱ واحدی به ۴,۵۷۸ رسیده است. در میان سه رکن اصلی شاخص حقوق مالکیت، ایران در رکن **حقوق مالکیت فیزیکی** از سال ۲۰۱۱ تا سال ۲۰۱۹ امتیاز بیشتری نسبت به دو زیرشاخص دیگر کسب کرده است.

همانطور که از نمودار ۵ مشخص است، در سال ۲۰۱۹، امتیاز ایران در تمامی ارکان حقوق مالکیت نسبت به سال ۲۰۱۸ تضعیف شده است.

نمودار ۵- امتیاز ایران در شاخص حقوق مالکیت و ارکان آن

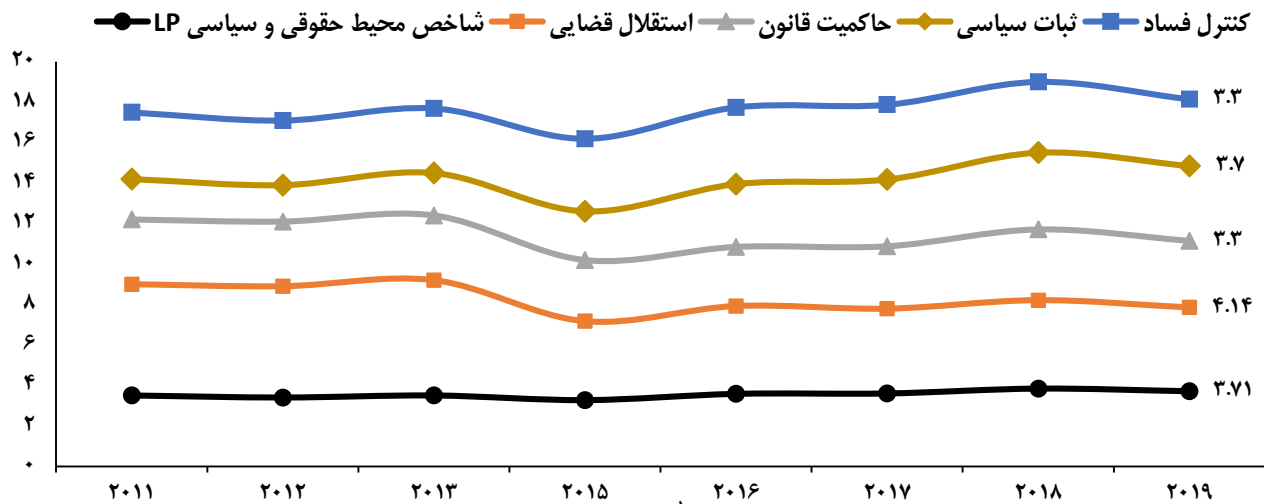

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی

➤ وضعیت ایران در رکن محیط حقوقی و سیاسی

مطابق نمودار ۶، امتیاز ایران در رکن محیط حقوقی و سیاسی با افت ۳,۳ درصدی نسبت به سال ۲۰۱۸ به ۳,۷۱ کاهش یافته است که دلیل آن کاهش در تمامی زیرشاخص‌های این رکن در سال ۲۰۱۹ می‌باشد. در میان زیرشاخص‌های مربوط به محیط حقوقی و سیاسی، ضعیف‌ترین عملکرد ایران در گزارش ۲۰۱۹، مربوط به کنترل فساد و بهترین عملکرد مربوط به استقلال قضایی است. شایان ذکر است در رکن محیط حقوقی و سیاسی کشور نیوزلند با امتیاز ۸,۸۹ بالاترین امتیاز را در میان ۱۲۹ کشور به خود اختصاص داده است.

نمودار ۶- وضعیت ایران در زیرشاخص‌های محیط حقوقی و سیاسی

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی

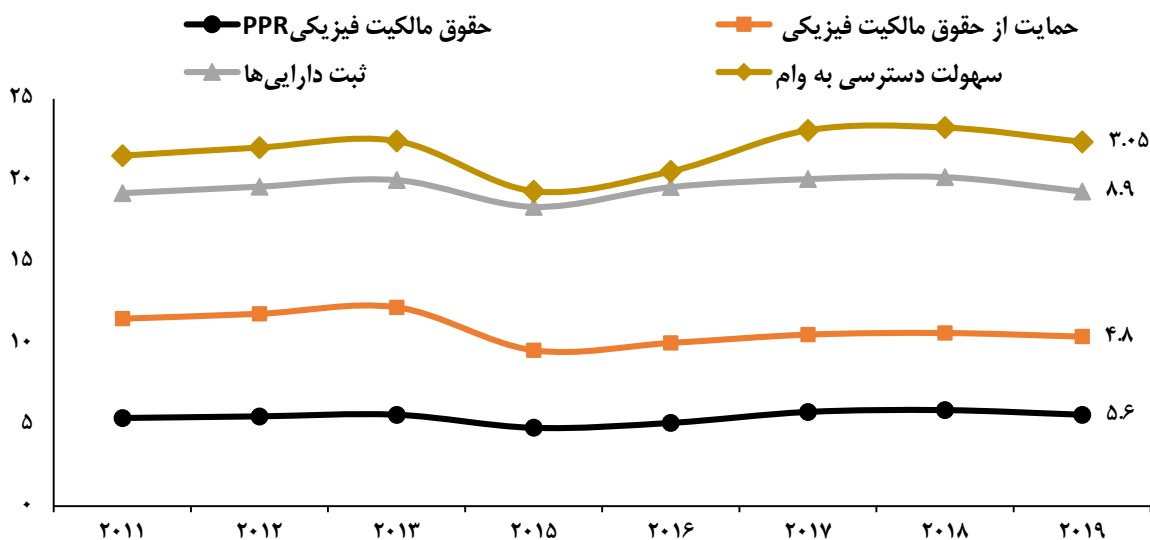
➤ وضعیت ایران در رکن حقوق مالکیت فیزیکی

با توجه به نمودار ۷، امتیاز ایران در رکن حقوق مالکیت فیزیکی در سال ۲۰۱۹ با ۴,۷ درصد افت نسبت به سال ۲۰۱۸ به رقم ۵,۶ کاهش یافته که به نظر می‌رسد دلیل کاهش در زیرشاخص ثبت دارایی‌ها باشد. امتیاز ایران در زیرشاخص ثبت دارایی‌ها نسبت به بقیه زیرشاخص‌های مالکیت فیزیکی طی دوره ۲۰۱۱-۲۰۱۹ همواره بیشتر بوده است.

در سال ۲۰۱۹ در زیرشاخص‌های مالکیت فیزیکی، امتیاز ایران نسبت به سال ۲۰۱۸، در زیرشاخص حمایت از حقوق مالکیت فیزیکی افزایش، در ثبت دارایی‌ها کاهش و در سهولت دسترسی به وام بدون تغییر بوده است (نمودار ۷).

شایان ذکر است در رکن حقوق مالکیت فیزیکی کشور سنگاپور با امتیاز ۸,۷۱ بالاترین امتیاز را در میان ۱۲۹ کشور به خود اختصاص داده است.

نمودار ۷- امتیاز ایران در زیرشاخص‌های حقوق مالکیت فیزیکی

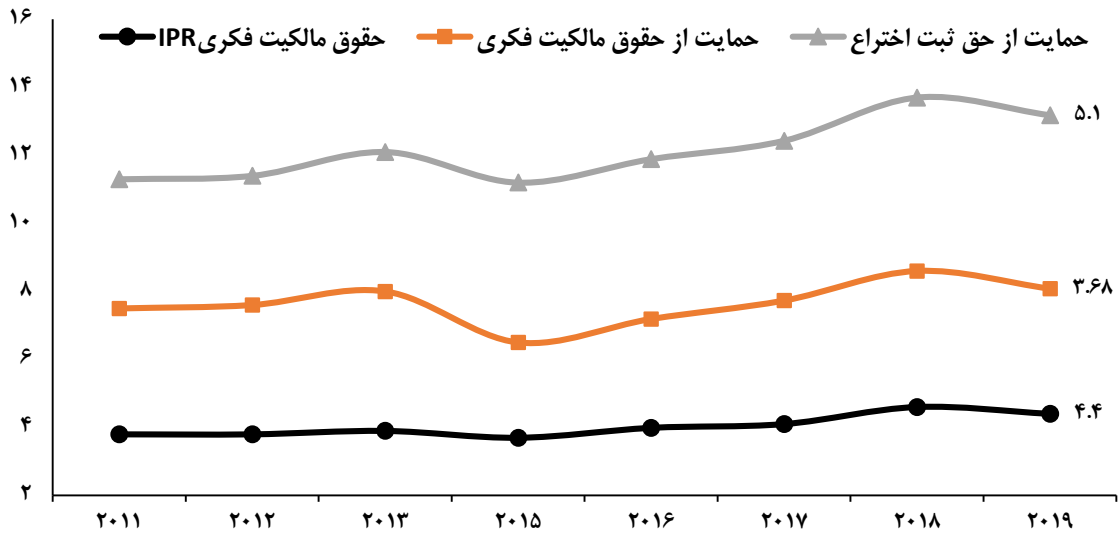
منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی

➤ وضعیت ایران در رکن حقوق مالکیت فکری

مطابق نمودار ۸، امتیاز ایران در رکن حقوق مالکیت فکری در سال ۲۰۱۹ با ۴,۳ درصد افت نسبت به سال ۲۰۱۸ به رقم ۴,۴ کاهش یافته که دلیل آن را می‌توان کاهش در تمامی زیرشاخص‌های این رکن عنوان کرد.

شایان ذکر است در رکن حقوق مالکیت فکری کشور فنلاند با امتیاز ۸,۹ بالاترین امتیاز را در میان ۱۲۹ کشور به خود اختصاص داده است.

نمودار ۸- وضعیت ایران در زیرشاخص های حقوق مالکیت فکری

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت

➤ مقایسه جایگاه ایران و ترکیه در شاخص بین المللی حقوق مالکیت

نمودار ۹ به مقایسه رتبه ایران و ترکیه در شاخص حقوق مالکیت پرداخته است. با توجه به نمودار در اکثر زیرشاخص ها و اجزای آن، کشور ترکیه در جایگاه بهتری نسبت به ایران قرار دارد؛ به غیر از زیرشاخص ثبات سیاسی، استقلال قضایی و زیرشاخص محیط حقوقی و سیاسی که رتبه ایران بهتر از ترکیه است.

نمودار ۹- مقایسه شاخص حقوق مالکیت سال ۲۰۱۹ در ایران و ترکیه

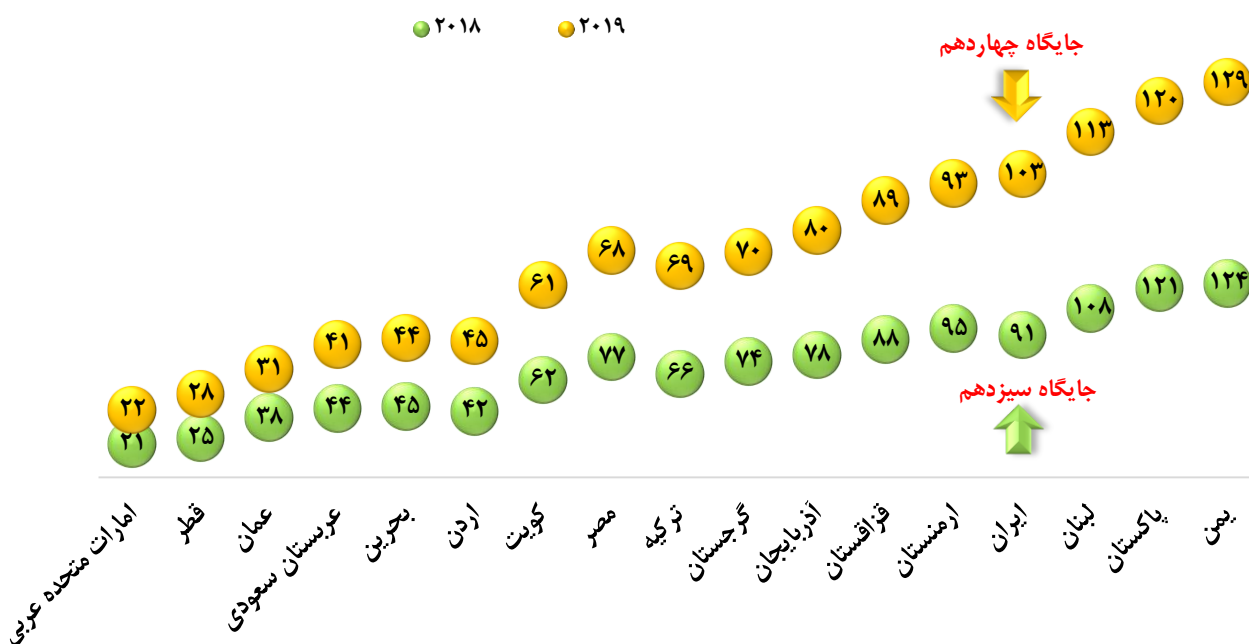

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی

➤ سند چشم انداز ۱۴۰۴ و شاخص بین المللی حقوق مالکیت

بر اساس بند الف ماده ۲۲ قانون برنامه ششم توسعه، از یک سو دولت مکلف است با اقدام قانونی در جهت اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌ها، محیط کسب و کار را به گونه‌ای امن، سالم، سهل و شفاف سازد تا در پایان سال چهارم اجرای قانون برنامه، رتبه ایران در دو شاخص رقابت‌پذیری بین‌المللی و شاخص‌های بین‌المللی حقوق مالکیت در میان کشورهای منطقه سند چشم‌انداز به رتبه سوم ارتقاء یابد و هر سال بیست درصد (۲۰٪) از این هدف محقق شود. در حالی که با توجه به نمودار ۱۰، جایگاه ایران در میان کشورهای سند چشم‌انداز در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال ۲۰۱۸ یک پله تنزل یافته و از رتبه سیزدهم به رتبه چهاردهم رسیده است. همانطور که از نمودار زیر مشخص است، در سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ امارات متحده عربی در جایگاه اول و یمن در جایگاه آخر در میان ۱۷ کشور سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ قرار گرفته‌اند.

نمودار ۱۰- جایگاه کشورهای سند چشم انداز ۱۴۰۴ در شاخص حقوق مالکیت ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹

*با توجه به اینکه شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت برای کشورهای افغانستان، عراق، سوریه، سودان، تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان و قرقیزستان محاسبه نمی‌شود، در این نمودار درج نشده‌اند.

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی

از سوی دیگر، براساس بند الف ماده ۲۲ قانون برنامه ششم توسعه، وزیر امور اقتصادی و دارایی مکلف است در پایان شهریور و اسفندماه هر سال، گزارش میزان تحقق حکم قانونی این بند را به همراه مستندات به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید، که اطلاعاتی از ارائه گزارش مزبور برای سال جاری و سال گذشته، در دسترس نیست. چنانچه ارائه راهکاری در زمینه بهبود جایگاه ایران به لحاظ شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت مدنظر باشد، در سال ۱۳۹۷ پروژه‌ای در این خصوص در معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی تهران صورت گرفته که جزئیات آن در آدرس <http://www.tccim.ir/Images/Docs/805.pdf> قابل دسترسی است.

جدول ۳- امتیاز و رتبه کشورها در شاخص حقوق مالکیت و ارکان آن در سال ۲۰۱۹

رتبه	کشور	IPRR	LP	PPR	IPR	رتبه	کشور	IPRR	LP	PPR	IPR	رتبه	کشور	IPRR	LP	PPR	IPR
۱	فنلاند	۸.۷۱	۸.۸۴	۸.۳۹	۸.۹	۲۶	جمهوری چک	۷.۰۲	۶.۶۵	۷.۰۳	۷.۴	۵۱	جامائیکا	۵.۹۹	۵.۳۹	۶.۴۳	۶.۱۶
۲	سوئیس	۸.۵۷	۸.۶	۸.۴۲	۸.۶۸	۲۷	پرتغال	۶.۹۷	۶.۹۴	۶.۸۹	۷.۰۹	۵۲	لهستان	۵.۹۹	۵.۴۳	۶.۴۲	۶.۱۳
۳	نیوزلند	۸.۵۱	۸.۸۹	۸.۷۱۱	۷.۹۳	۲۸	قطر	۶.۹۲	۶.۵۴	۷.۹۵	۶.۲۶	۵۳	بوتسوانا	۵.۹۶	۶.۳۷	۶.۸۱	۴.۶۳
۴	سنگاپور	۸.۴۶	۸.۵	۸.۷۱۳	۸.۱۶	۲۹	شیلی	۶.۸۸	۶.۶۷	۷.۵۵	۶.۴۱	۵۴	لتونی	۵.۹۳	۵.۹۲	۶.۴۴	۵.۴۴
۵	استرالیا	۸.۳۶	۸.۱۵	۸.۲۸	۸.۶۵	۳۰	مالت	۶.۷۵	۶.۷۲	۷.۳	۶.۲۳	۵۵	هندوستان	۵.۸۲	۴.۸۷	۶.۶	۵.۹۷
۶	ژاپن	۸.۳۲	۸.۰۳	۸.۳۱	۸.۶۲	۳۱	عمان	۶.۷۳	۶.۴۹	۷.۸۲	۵.۸۷	۵۶	ترینیداد و توباگو	۵.۸۱	۵.۱۹	۶.۰۲	۶.۲۳
۷	سوئد	۸.۲۸۱	۸.۳	۸.۱۶	۸.۳۷	۳۲	کره جنوبی	۶.۶۲	۶.۰۵	۶.۹۴	۶.۸۶	۵۷	مراکش	۵.۷۶	۴.۷۳	۶.۸۴	۵.۷۱
۸	نروژ	۸.۲۸	۸.۵۹	۸.۲۵	۷.۹۸	۳۳	مالزی	۶.۶۲	۵.۸۱	۷.۸۱	۶.۲۳	۵۸	غنا	۵.۷۴	۵.۳۱	۵.۸۹	۶.۰۳
۹	هلند	۸.۲۷	۸.۳۳	۷.۹۲	۸.۵۵	۳۴	کاستاریکا	۶.۴۸	۶.۱۶	۶.۸۲	۶.۴۷	۵۹	پاناما	۵.۶۸	۴.۴۵	۷.۲۴	۵.۳۶
۱۰	لوکزامبورگ	۸.۲۷	۸.۵۱	۸.۱۳	۸.۱۷	۳۵	لیتوانی	۶.۴۶	۶.۳۴	۶.۹۳	۶.۱	۶۰	بلغارستان	۵.۵۷	۴.۸۳	۶.۱۸	۵.۶۸
۱۱	کانادا	۸.۲۶	۸.۴	۸.۲۷	۸.۱۲	۳۶	اسپانیا	۶.۴۵	۶.۰۲	۶.۶۱	۶.۷۲	۶۱	کویت	۵.۵۷	۵.۲۳	۶.۷۹	۴.۶۸
۱۲	ایالات متحده امریکا	۸.۲	۷.۴۸	۸.۳۴	۸.۷۸	۳۷	قبرس	۶.۴	۶.۵۵	۶.۴۳	۶.۲۲	۶۲	کلمبیا	۵.۵۶	۳.۸۸	۶.۴۷	۶.۳۱
۱۳	دانمارک	۸.۱۷	۸.۴۲	۷.۸۵	۸.۲۴	۳۸	اسلوواکی	۶.۳۸	۵.۳۸	۷.۰۹	۶.۶۷	۶۳	برزیل	۵.۵۶	۴.۳۵	۶.۰۸	۶.۲۵
۱۴	اتریش	۸.۰۹	۷.۹۲	۷.۹	۸.۴۳	۳۹	اروگوئه	۶.۳۳	۷.۱۳	۶.۵۳	۵.۳۲	۶۴	تایلند	۵.۴۵	۴.۶۱	۶.۹۸	۴.۷۶
۱۵	بریتانیا	۸.۰۴	۷.۷۹	۷.۸۶	۸.۴۷	۴۰	موریتانیوس	۶.۲۹	۶.۴۴	۷.۲۲	۵.۲۲	۶۵	اندونزی	۵.۴	۴.۷۳	۷.۰۶	۴.۴۱
۱۶	هنگ کنگ	۷.۹	۸.۰۵	۸.۱۶	۷.۴۸	۴۱	عربستان سعودی	۶.۲۷	۵.۶۲	۷.۳۵	۵.۸۵	۶۶	بوركینافاسو	۵.۳۵	۴.۲۵	۶.۴۶	۵.۳۴
۱۷	آلمان	۷.۸۵	۷.۶۶	۷.۵۹	۸.۲۹	۴۲	رواندا	۶.۲۶	۵.۹۱	۷.۰۷	۵.۸	۶۷	فیلیپین	۵.۲	۳.۶۷	۶.۵۴	۵.۷
۱۸	بلژیک	۷.۶۷	۷.۴۴	۷.۳۷	۸.۱۹	۴۳	مجارستان	۶.۲۱	۵.۳۹	۶.۵۳	۶.۷۲	۶۸	مصر	۵.۲۸	۴.۴	۶.۱۲	۵.۳۱
۱۹	ایرلند	۷.۶۱	۷.۸۹	۷.۰۴	۷.۹	۴۴	بحرین	۶.۱۹	۵.۲۸	۷.۵۴	۵.۷۶	۶۹	ترکیه	۵.۲۶	۳.۵۷	۶.۶۳	۵.۵۷
۲۰	ایسلند	۷.۵۶	۸.۱۲	۷.۹۵	۶.۶۲	۴۵	اردن	۶.۱۸	۵.۵۲	۷.۳	۵.۷۲	۷۰	گرجستان	۵.۲۴	۵.۲۸	۷.۱۸	۲.۲۷
۲۱	فرانسه	۷.۳۸	۷.۰۷	۷.۱۵	۷.۹۳	۴۶	ایتالیا	۶.۱۲	۵.۴۷	۶.۱۳	۶.۷۶	۷۱	مکزیک	۵.۲۲	۳.۵۹	۶.۱۴	۵.۹۴
۲۲	امارات متحده عربی	۷.۳۴	۶.۹	۸.۱۱	۷.۰۲	۴۷	اسلوانی	۶.۱	۶.۲۵	۵.۹۹	۶.۰۶	۷۲	یونان	۵.۲	۴.۸۶	۵.۱۴	۵.۶۱
۲۳	تایوان	۷.۳	۶.۷۵	۸.۲۲	۶.۹۳	۴۸	افریقای جنوبی	۶.۰۷	۵.۱۴	۶.۳۴	۶.۷۱	۷۳	تانزانیا	۵.۱۹	۴.۲۵	۵.۶۳	۵.۶۹
۲۴	اسرائیل (رژیم صهیونیستی)	۷.۱۸	۶.۳۸	۷.۵۱	۷.۶۴	۴۹	چین	۶.۰۳	۴.۹۳	۷.۱۴	۶.۰۲	۷۴	کرواسی	۵.۱۶	۵.۰۹	۵.۵۹	۴.۷۹
۲۵	استونی	۷.۱۷	۷.۲۷	۷.۶۲	۶.۶۲	۵۰	رومانی	۶.۰۲	۵.۴۳	۶.۴۱	۶.۲۳	۷۵	سرلانکا	۵.۱۶	۴.۷۹	۶.۱۸	۴.۵۱

معاونت بررسی های اقتصادی

IPR	PPR	LP	IPRR	کشور	رتبه	IPR	PPR	LP	IPRR	کشور	رتبه	IPR	PPR	LP	IPRR	کشور	رتبه
۴.۷۴	۵.۳	۳.۱۲	۴.۳۸	موزامبیک	۱۱۲	۵.۲۴	۵.۶۱	۳.۵۴	۴.۸	اکوادور	۹۴	۴.۹۸		۳.۹۷	۵.۱۴	پرو	۷۶
۳.۵	۶.۵۸	۳.۰۷	۴.۳۸	لبنان	۱۱۳	۴.۴۶	۵.۴۶	۴.۴۲	۴.۷۸	مالاوی	۹۵	۴.۸۹	۶.۴۸	۴.۰۶	۵.۱۴	کنیا	۷۷
۳.۹۳	۵.۷۳	۳.۳۴	۴.۳۳	نیکاراگوئه	۱۱۴	۴.۰۸	۶.۸۸	۳.۳۸	۴.۷۸	ساحل عاج	۹۶	۴.۶۵	۶.۱۹	۴.۵۷	۵.۱۴	تونس	۷۸
۴.۴۱	۵.۴۲	۳.۰۸	۴.۲	کامرون	۱۱۵	۴.۶۲	۳.۳۵	۶.۲۹	۴.۷۵	برونئی دارالسلام	۹۷	۴.۶	۶.۰۱	۴.۷۷	۵.۱۳	سنگال	۷۹
۳.۰۲	۵.۹۶	۳.۶۶	۴.۲۲	مالدیو	۱۱۶	۴.۳۲	۵.۸۲	۳.۹۶	۴.۷	السالوادور	۹۸	۴.۰۹	۷.۰۵	۴.۲	۵.۱۲	آذربایجان	۸۰
۵.۰۶	۴.۰۸	۳.۳۶	۴.۱۷	موریتانی	۱۱۷	۳.۸۹	۶.۰۲	۴.۴۴	۴.۷	صربستان	۹۹	۴.۴۱	۶.۳۲	۴.۵۸	۵.۱۱	اسواتینی	۸۱
۴.۱۲	۴.۸۲	۲.۸۴	۳.۹۳	بولیوی	۱۱۸	۳.۵۳	۶.۵۵	۴.۰۲	۴.۷	مقدونیه	۱۰۰	۵.۳	۵.۴	۴.۵۵	۵.۰۸	آرژانتین	۸۲
۴.۵	۴.۸	۲.۳۵	۳.۸۸	چاد	۱۱۹	۴.۵۴	۵.۵۵	۳.۸۵	۴.۶۵	لیبی	۱۰۱	۴.۵۵	۵.۹۵	۴.۷۴	۵.۰۸	ویتنام	۸۳
۳.۶۴	۴.۸	۳.۱۷	۳.۸۷	پاکستان	۱۲۰	۳.۶۶	۵.۷۹	۴.۳۲	۴.۵۹	زامبیا	۱۰۲	۵.۱۲	۶.۱۳	۳.۸۹	۵.۰۵	اوگاندا	۸۴
۴.۰۳	۵.۲۲	۲.۱۳	۳.۷۹	بروندی	۱۲۱	۴.۴	۵.۶	۳.۷۲	۴.۵۷	ایران	۱۰۳	۴.۵۸	۶.۷۷	۳.۶۸	۵.۰۱	گواتمالا	۸۵
۳.۷۷	۴.۷	۲.۸۸	۳.۷۸	نیجریه	۱۲۲	۴.۷۸	۵.۷۷	۳.۱۴	۴.۵۶	مالی	۱۰۴	۵.۳۹	۵.۹۱	۳.۶۶	۴.۹۹	روسیه	۸۶
۳.۴	۴.۸۳	۲.۹۷	۳.۷۳	زیمبابوه	۱۲۳	۳.۸۳	۶.۲۷	۳.۵۹	۴.۵۶	پاراگوئه	۱۰۵	۴.۵۱	۶.۲۴	۵.۹۳	۴.۸۹	جمهوری دومینکن	۸۷
۳.۷۶	۵.۰۶	۱.۸	۳.۵۴	کنگو	۱۲۴	۳.۳۹	۶.۰۴	۴.۲	۴.۵۴	آلبانی	۱۰۶	۵.۲۵	۵.۲۲	۴.۱	۴.۸۶	سیرا لئون	۸۸
۲.۸۸	۳.۵۶	۳.۴۸	۳.۳۱	بنگلادش	۱۲۵	۴.۹۹	۴.۴۱	۴.۱۶	۴.۵۲	بنین	۱۰۷	۳.۷۹	۶.۳۸	۴.۳۹	۴.۸۵	قزاقستان	۸۹
۲.۹۳	۳.۵۹	۲.۸۲	۳.۱۱	آنگولا	۱۲۶	۴.۵۷	۵.۷۴	۲.۹۷	۴.۴۳	اکراین	۱۰۸	۴.۱۱	۶.۵۶	۳.۸۴	۴.۸۴	نیپال	۹۰
۲.۳۸	۴.۷۳	۱.۵۶	۲.۸۹	ونزوئلا	۱۲۷	۳.۹۹	۵.۵۴	۳.۷۶	۴.۴۳	الجزیره	۱۰۹	۴.۴۷	۶.۴۹	۳.۵۳	۴.۸۳	هندوراس	۹۱
۳.۹۵	۱.۲۸	۲.۸۷	۲.۷	هایتی	۱۲۸	۳.۵۶	۵.۷۸	۳.۹	۴.۴۱	بوسنی و هرزگوین	۱۱۰	۳.۶۲	۵.۸۱	۵	۴.۸۱	مونته نگرو	۹۲
۱.۷۵	۴.۸۷	۱.۳۹	۲.۶۷	یمن	۱۲۹	۳.۵۶	۵.۹۱	۳.۶۹	۴.۳۹	اتیوپی	۱۱۱	۳.۳۵	۶.۸۵	۴.۲۲	۴.۸۱	ارمنستان	۹۳

منبع: مؤسسه اتحادیه حقوق مالکیت و محاسبات کارشناسی